

De mooiste partij van James Mason

- door Dirk Goes -

James Mason werd geboren op 19 november 1849 in Kilkenny, Ierland. In 1961 emigreerde hij met zijn familie naar de Verenigde Staten. Aanvankelijk naar New Orleans, maar toen de Amerikaanse Burgeroorlog uitbrak werd de situatie daar te gevaarlijk en vluchtte het gezin naar het relatief veilige New York. Mason leerde schaken in de plaatselijke café's en trad rond 1870 als journalist in dienst van de New York Herald.

In 1876 deed hij voor het eerst van zich spreken door het American Chess Congress te winnen, zeg maar het Amerikaans kampioenschap. In datzelfde jaar versloeg hij de Engelsman Henry Bird (naar wie de opening 1. f4 is vernoemd) in een match met 13-6.

In 1878 verhuisde hij naar Engeland omdat in Europa meer schaaktoernooien werden georganiseerd en hij zo dichterbij zijn werk zat. Zijn beste resultaten waren derde in Wenen 1882, derde in Neurenberg 1883 en gedeeld tweede in Hamburg 1885. In het toernooi van Amsterdam 1889 eindigde hij op de derde plaats.

Mason was degene die het Londen-systeem (1. d4 d5; 2. Lf4) op de kaart heeft gezet. In het toernooi van New York 1889 wist hij met deze opening in slechts 13 zetten de vermaarde Rus Tsjigorin te verslaan.

Wit:	James Mason
Zwart:	Mikhail Tsjigorin

1. d4 d5; 2. Lf4 c5; 3. Lxb8

Merkwaardig om zomaar het loperpaar op te geven, maar anders had Mason vast niet in 13 zetten gewonnen.

3. .... Txb8; 4. dxc5 Da5+; 5. Pc3 e6; 6. e4 Lxc5; 7. exd5 Pf6; 8. Lb5+ Ke7; 9. Pf3 Pxd5; 10. Dd2

Dreigt 11. Pxd5+ met damewinst en loert naar een schaakje op g5. Het eerste had Tsjigorin gezien, dat laatste niet.

10. .... Pxc3?

Een pijnlijke misser. 10. .... Lb4 lijkt beter, en dat is het ook.

11. Dg5+

Nu gaat het hard.

11. .... f6; 12. Dxc5+ Kf7; 13. Le8+; 1-0.

Mason was in zijn tijd een subtopper, en wie weet hoe ver hij het had kunnen schoppen als hij niet zo'n trouw dienaar van koning alcohol was geweest. Hoe diep hij was gezonken wordt mooi beschreven door Norman van Lennep, die in 1895 als schaakjournalist een verslag schreef over het toernooi te Hastings:

Mason verkeert in een bijna voortdurende staat van delirium tremens. Het is treurig, een man nog in de kracht van zijn jaren, met geheel verlopen voorkomen, als 't ware drank zwetende, voor een schaakbord te zien zitten, nu eens lachende en domme dingen zeggende, dan weer als wezenloos voor zich kijkende, nu eens met vaste en vlugge hand een paar geniale zetten doende, een volgend ogenblik echter met dwalende blikken stukken inzettende en stukken omgooiende als een klein kind.

In het toernooi van New York 1889 speelde Mason tegen de Amerikaan David Graham Baird. Waggelend kwam hij de speelzaal binnen, en de lucht die hij verspreidde was in de verste verte geen deodorant ....

Wit:	David Graham Baird
Zwart:	James Mason

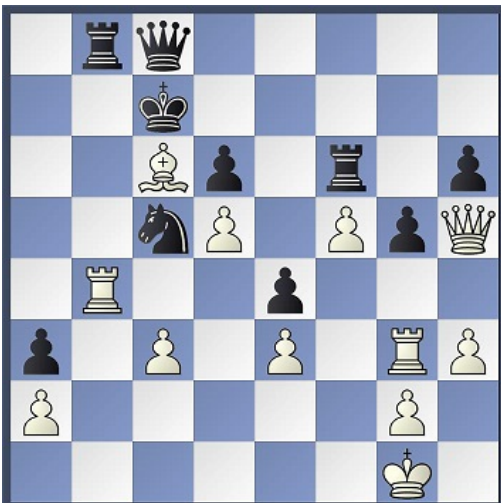
1. e4 e6; 2. d4 d5; 3. exd5 exd5; 4. Pf3 Lf5; 5. Ld3 Lxd3; 6. Dxd3 Pf6; 7. 0-0 Ld6; 8. Te1+

Hier vond Mason het mooi geweest. Hij gaf de partij op en verliet de speelzaal om ergens zijn roes uit te slapen.

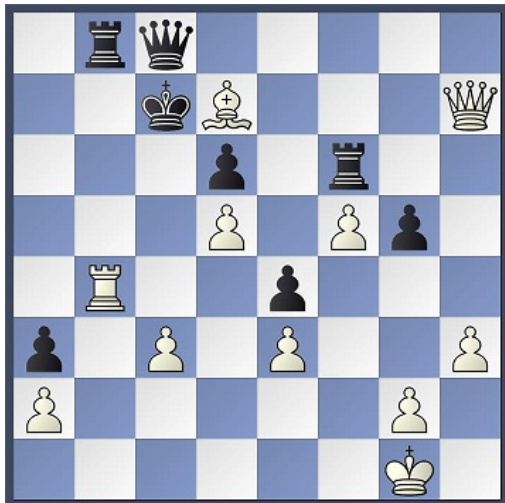
Maar in nuchtere staat was hij voor iedereen, zelfs voor Steinitz, een gevaarlijke tegenstander. Zijn mooiste partij speelde Mason in Wenen 1882, toen hij de Pool Winawer op magistrale wijze van het bord offerde.

Wit:	James Mason
Zwart:	Szymon Winawer

Stelling na 39. .... Tf8-f6:

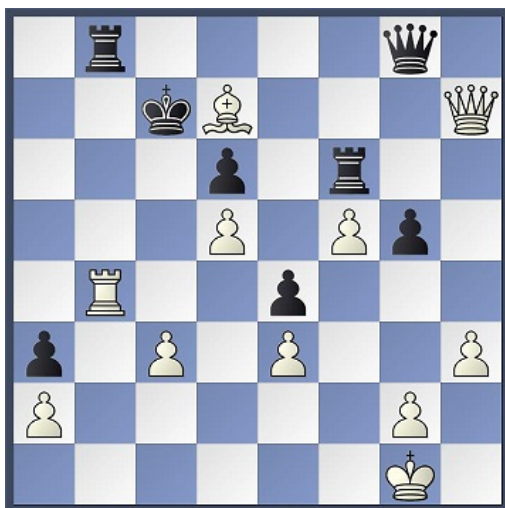

40. Tg5!! hxg5; 41. Dh7+ Pd7; 42. Lxd7

42. .... Dg8

Op 42. .... Dxd7 is de geforceerde variant 43. Tc4+ Kd8; 44. Dh8+ De8; 45. Dxf6+ De7; 46. Dh8+ De8; 47. Dg7 De7; 48. Dg8+ De8; 49. Dxc5+ De7; 50. f6 beslissend.

43. Tb7+!! Kxb7; 44. Lc8+!!

Met damewinst!

44. .... Ka8; 45. Dxc8

De rest is techniek. Volledigheidshalve:

45. .... Txf5; 46. Dd8 Txd5; 47. Dd7 Tb1+; 48. Kh2 Td2 49. Dc6+ Kb8; 50. Dxe4 Tbb2; 51. Le6 Kc7; 52. Dc4+ Kb6; 53. Ld5 g4; 54. hxg4 Tf2; 55. Dc6+ Ka7; 56. Dc7+;1-0.

James Mason overleed op 12 januari 1905 na een ziekbed van circa anderhalf jaar.